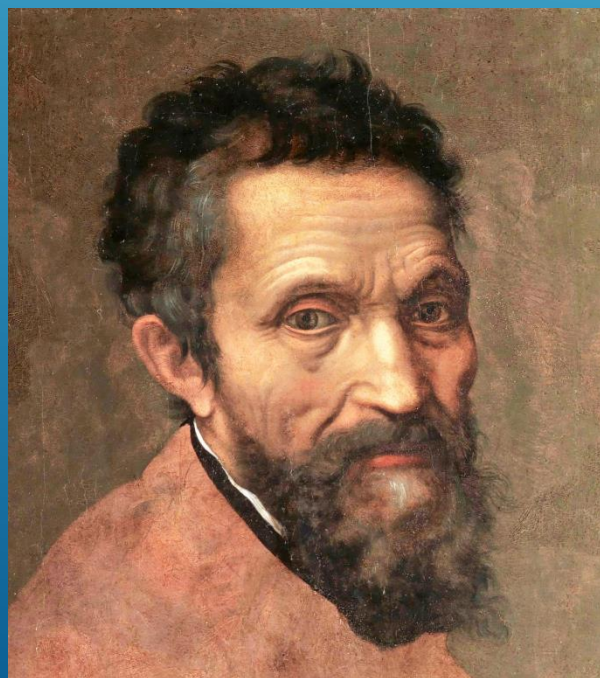

**ҚАЗАҚ БЕЙНЕЛЕУ
ӨНЕРІНІҢ МӘДЕНИ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

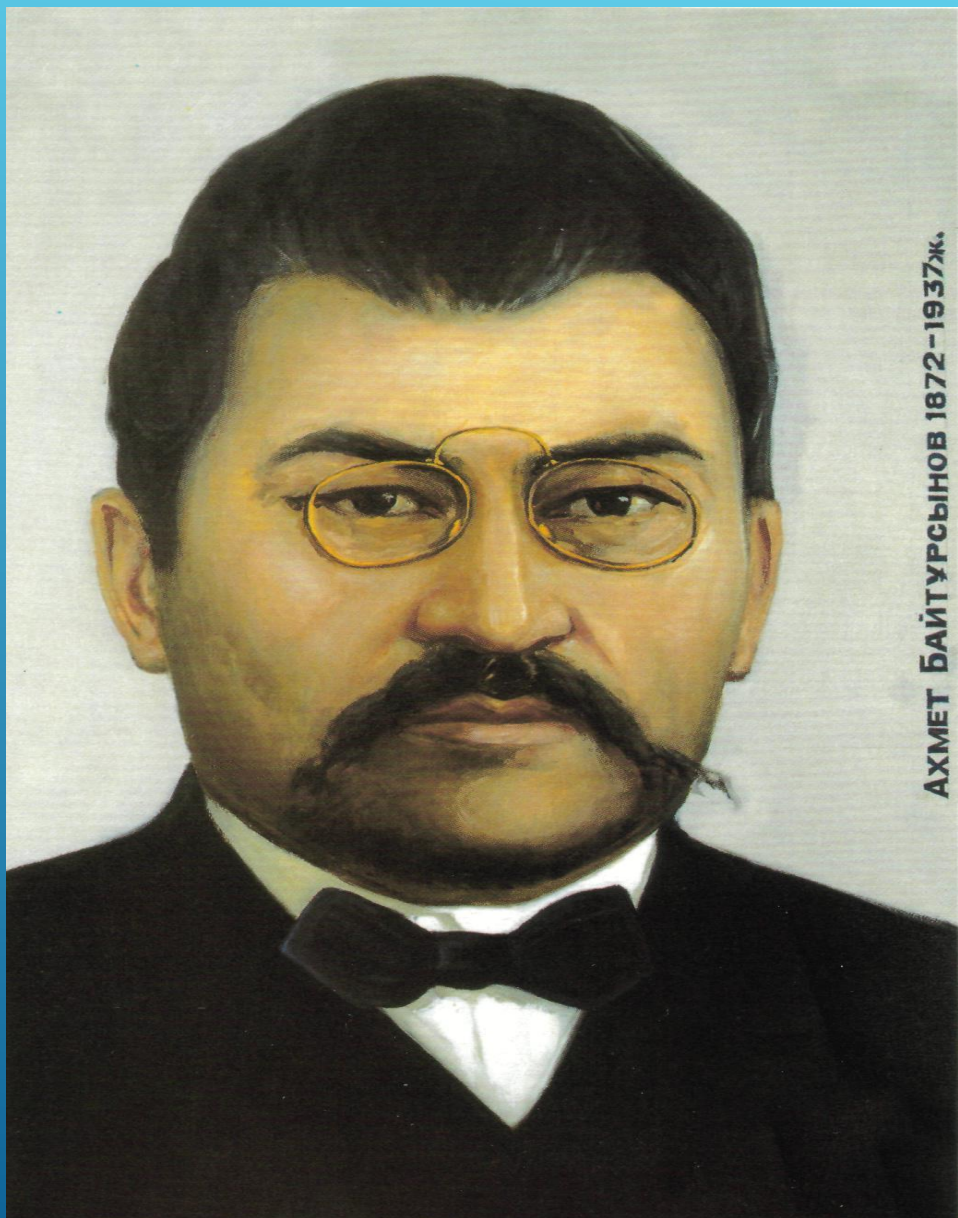

ӨНЕР – АДАМИ АҚИҚАТ, АДАМДАНДЫРЫЛҒАН «ЕКІНШІ ӘЛЕМ».

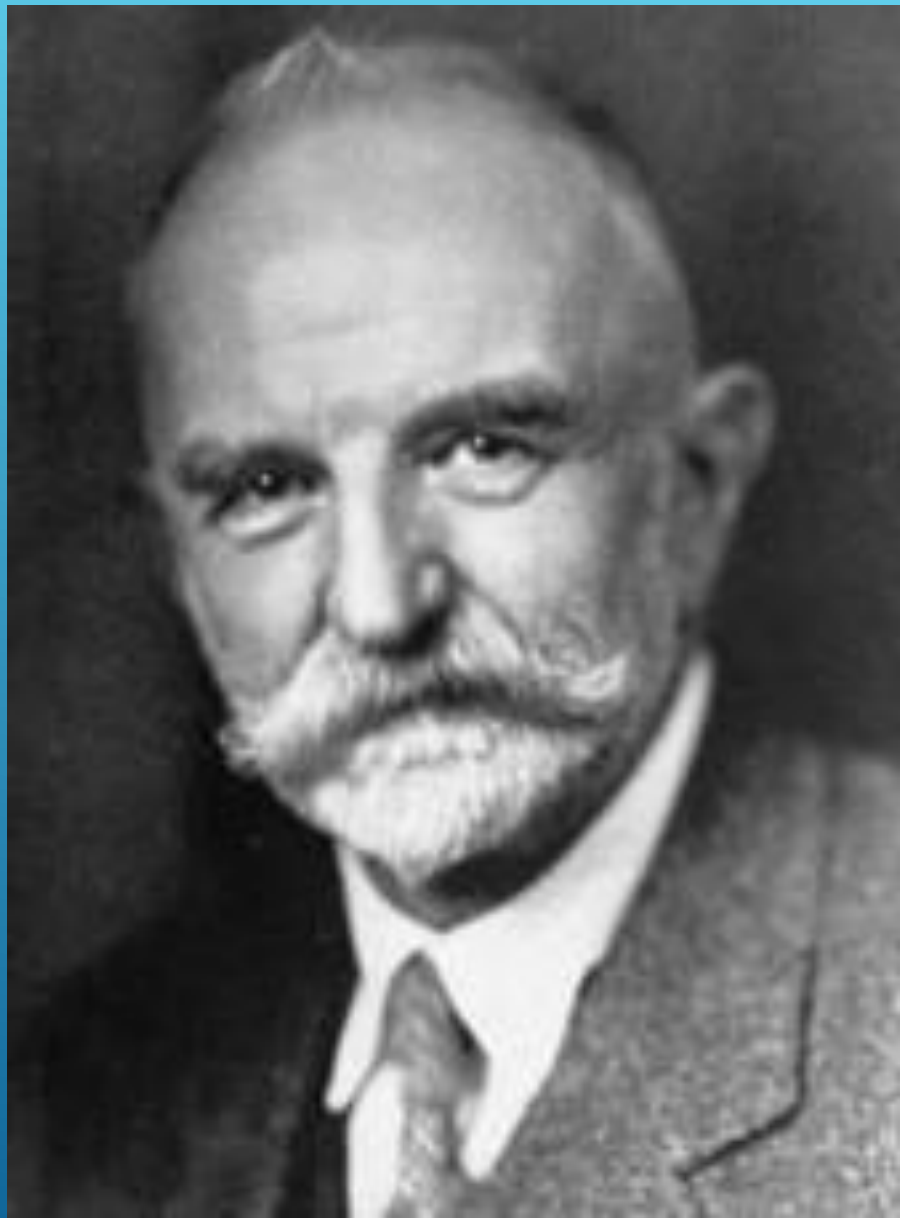

Таңбалы тастағы «Аң стиліндегі» кескіндер мен тағы адамдардың ырым-билерінен бастап, Рафаэль мен Микеланджелоның мәңгілік туындыларымен жалғасқан, халықтың шығармашылық рухынан туған талай сұлу дүниелерсіз, өнер әлемінсіз қандай мәдениеттің болсын рухын сезіне алмайсыз.

**ҰЛТЫМЫЗДЫҢ БІРТУАР
АЗАМАТТАРЫНЫҢ БІРІ
А. БАЙТҰРСЫНҰЛЫ ӨЗІНІҢ
«ӘДЕБИЕТ ТАНЫТҚЫШ» АТТЫ
ЕҢБЕГІНДЕ КӨРНЕК ӨНЕРІН 5
ТҮРГЕ ЖІКТЕГЕН:**

- 1) Сәулет өнері (архитектура)*
- 2) Сымбат өнері (скульптура)*
- 3) Кескін өнері (живопись)*
- 4) Әуез өнері (музыка)*
- 5) Сөз өнері (әдебиет)*

**ӨНЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУЫН
Г. МИДТИҢ ТҮСІНДІРУІНШЕ,
АДАМДАР ӨРМЕКШІДЕН –
ТОҚУДЫ, ТІГУДІ, ҚАРЛЫҒАШТАН
– ҮЙ ТҰРҒЫЗУДЫ, ӘНШІ
ҚҰСТАРДАН – АҚҚУ МЕН
БҰЛБҰЛДАН – ӘН АЙТУДЫ
ҮЙРЕНДІ**

**КӨРКЕМ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚТЫҢ ЕҢ ЕЖЕЛГІ
ЖӘНЕ БҮГІНГІ КҮНІ ДЕ ДАМЫП ОТЫРҒАН
ТҮРЛЕРІНІҢ БІРІ – ҚОЛДАНБАЛЫ ӨНЕР**

Қолданбалы өнер сұлулық заңдарына сәйкес жасалған тұрмыс жабдықтарында іске асады. Бұл тек пайдалы заттар ғана емес, оның қолданылуын білдіретін көркемдік бейнесі бар әдемі заттар болып та есептеледі.

КЕСКІНДЕУ-ӨНЕРДІҢ ЕЖЕЛГІ ТҮРЛЕРІНІҢ БІРІ

Ол түсті жазу немесе жазу мен түстің синтезі болып табылады. Кескіндеудің толық анықтамасын алу үшін түс пен жазуға сызық желілерін қосуымыз керек: кескіндеме-сызық – желілі түсті жазу.

ТАБИҒАТПЕН ТЫҒЫЗ БАЙЛАНЫСТА ӨМІР СҮРГЕН КӨШПЕЛІ ХАЛЫҚТАРДЫҢ ӨНЕР ТУЫНДЫЛАРЫН ЖАСАУҒА ҚОЛДАНҒАН МАТЕРИАЛДАРЫ :

АЛТЫН

ҚОЛА

МЫС

АҒАШ

ТАС

Мал өнімдері-

ТЕРІ

КИІЗ

ЖҮН

Маралдар

Арқар

Барыс

**ЕРТЕДЕГІ СУРЕТШІЛЕРДІҢ
ТУЫНДЫЛАРЫНАН
ЖАБАЙЫ АҢДАРДЫҢ
БЕЙНЕЛЕРІН - ҚҰЛАН, ЕЛІК,
АРҚАР, МАРАЛ, ЕРТЕДЕГІ
БҰҚА-ТУР, БАРЫС, ҚАСҚЫР,
ЖАБАЙЫ ЖЫЛҚЫ
БЕЙНЕЛЕРІН
КЕЗДЕСТІРЕМІЗ.**

**КҮН ДҮНИЕДЕ ТІРШЛІК ҮШІН ЕҢ МАҢЫЗДЫ РӨЛ
АТҚАРАДЫ. КҮНГЕ ТАБЫНУ КӨНЕ ТҮРІКТЕР МЕН
ҚЫПШАҚТАРДА ЖАЛҒАСЫН ТАУЫП, ОЛАР
ЖАСАҒАН, АТА-АНАҒА, КЕМЕҢГЕР АДАМДАРҒА
АРНАЛҒАН ТАС МҮСІНДЕРІНДЕ АЙҚЫН
СУРЕТТЕЛГЕН.**

СОЛ СИЯҚТЫ ТОТЕМДЕР ҚАТАРЫНА АҚҚУ МЕН БҰҚА, БҰҒЫ ДА ЕНЕДІ

**ТҮРКІЛЕР ТАС ҚАШАУМЕН
БІРГЕ, ӨЛГЕН АДАМНЫҢ
БАСЫНА СӘУЛЕТТІ ДЕ АЙБАРЛЫ
КҮМБЕЗ ТҰРҒЫЗУ ДӘСТҮРІН ДЕ
БЕРІК ҰСТАНҒАН ХАЛЫҚ.**

**АЛМАТЫ МАҢЫНДАҒЫ «ЕСІК» ҚОРҒАНЫНАН
ТАБЫЛҒАН «АЛТЫН АДАМ»**

**СОҢҒЫ ОНЖЫЛДЫҚТАРДА ҚАЗАҚСТАНДА ТАМАША
ЖЕТІСТІКТЕРГЕ ЖЕТКЕН БЕЙНЕЛІ ӨНЕРІНІҢ ТҮРІ –
*ГОБЕЛЕН***

Қазіргі кезде Л.Қалымова және Б. Зәуірбекова гобелендерінде монументтілік пен камерлі шешім өзара жақын үндестігін табады. Б. Зәуірбекованың шығармашылығынан ұлттық мінез, ұлттық салт-дәстүрлер үрдісін танып, тарихымыздың тереңінен халқымыздың көне мәдениетін көріп, ғасырлар жаңғырығын естуге болады. *«Әуен»*, *«Көктем»*, *«Жер Ана»*, *«Композиция»* туындылары көңілге көктемгі Күн шуағын сыйласа, *«Бақыт құсы»* әйел жанының гармониясын, нәзіктігін жырлайды. . Осы гобелендері арқылы ол қазақтың дамыған мәдениеті, тарихы болғанын айтып жеткізуге тырысады.

***ОЮ-ӨРНЕК* ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ БҮКІЛ ҚАЗАҚ
ХАЛҚЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ҚЫЗМЕТІНІҢ ӨНДІРІСТІК
СИПАТЫН АНЫҚТАЙДЫ.**

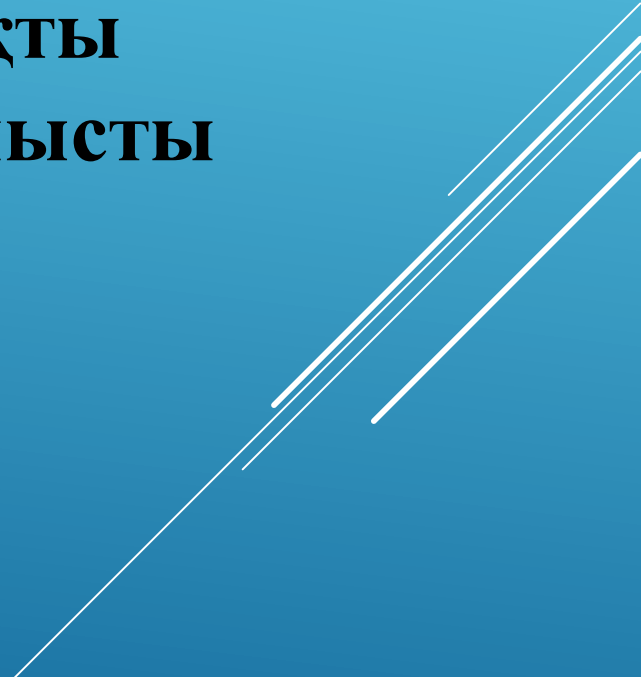
Қол өнері мен ою-өрнектің өн бойында әлемнің бейнесі ретінде көрінетін оның бейнелік тұрақты нақыштары жөнінде айтқанда құрылымдық жүйесі мен мағыналық тілін ұғу барысында оның семиотикалық заңдылықтарын ескеріп, рәміздік белгі жүйесінің үш деңгейін пайдалануға болады.

1) СЕМАНТИКАЛЫҚ ДЕҢГЕЙ

Қол өнері бұйымдары мен ою-өрнек нақыштарының тұрақты қалыптардағы (сызықтық, таңбалық, ырғақтық сипаттары мен бояу түсі, материалындағы) берілетін мән-мағына, астарлы ой желісі.

2) СИНТАКСИСТІК ДЕҢГЕЙ

Қол өнері мен ою-өрнектегі бейненің тұрақты нақыштарының сыртқы дүниемен байланысты ішкі заңдылықтары қарастырылады.

3) ПРАГМАТИКАЛЫҚ ДЕҢГЕЙ

Рәміздік белгі жүйелерінің мән-мағынасының адамға қызмет етуі.

Тұмарша

**АЛЫС САПАРҒА
АТТАНЫП БАРА ЖАТҚАН
ҰЛЫНА АНАСЫ
«БӨРІҚҰЛАҚ»,
«ТҰМАРША» ОЮЫ
САЛЫНҒАН КЕСТЕНІ
«ТҰМАР ПӘЛЕКЕТТЕН
САҚТАСЫН, БӨРІНІҢ
КИЕСІ ЖЕЛЕП-ЖЕБЕП
ЖҮРСІН» ДЕГЕН ОЙ
НИЕТПЕН ҰСЫНАТЫН
БОЛҒАН.**

**МЕЙРАМ КҮНДЕРІ ТӨСЕЛЕТІН
КІЛЕМ-ТӨСЕНІШТЕРДІҢ ТҮРІ
ӨЗГЕШЕ БОЛҒАН. ОЛАР БІРДЕН
КӨЗ ТАРТАТЫНДАЙ ӘДЕМІ,
АШЫҚ БОЯУЛАРМЕН
ЕРЕКШЕЛЕНГЕН. ОНЫҢ ӨЗІ,
БІРІНШІДЕН, МЕЙРАМҒА ДЕГЕН
КӨҢІЛ-КҮЙГЕ СӘЙКЕС БОЛСА,
ЕКІНШІДЕН, ОСЫНЫҢ ӨЗІ ҮЙ
ИЕСІНІҢ
ҚОНАҚЖАЙЛЫЛЫҒЫН,
КЕЛГЕН АДАМДАРҒА ДЕГЕН
МЕЙІРІМІН БІЛДІРГЕН.**

Ою - өрнектер

түйетабан

көбелек

қошқар
мүйіз

кемпірқосақ

құстұмсық

өркеш

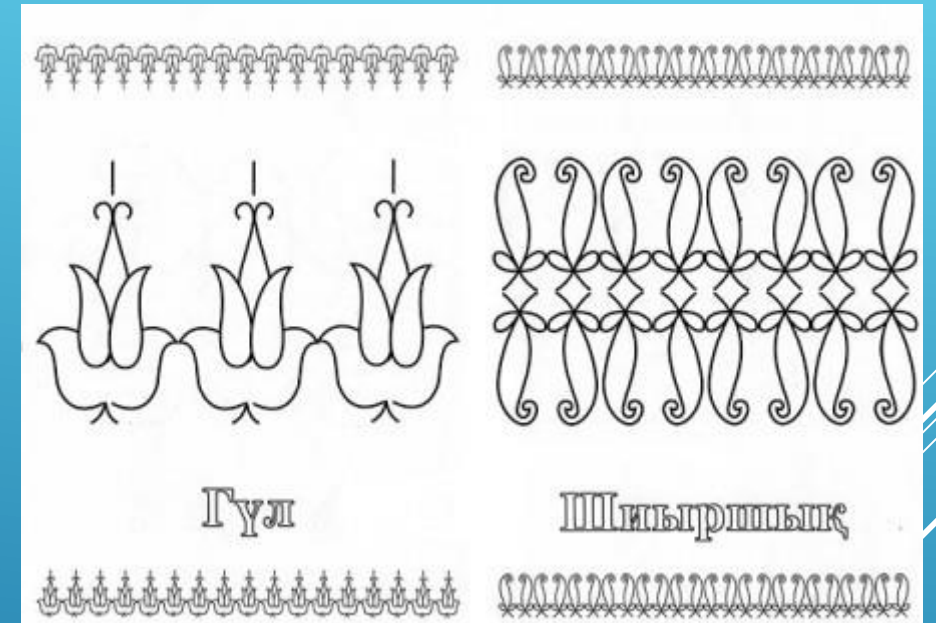
құсқанаты

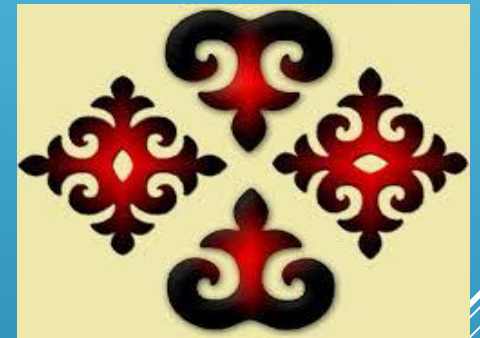
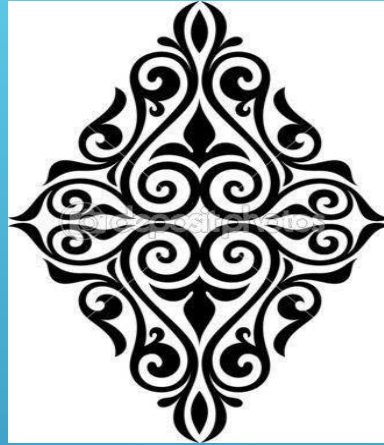

Мүйіз

Ою-өрнектің көп тараған бір түрі – зооморфтық «Аң стиліндегі» үлгі. Ол көшпелілер дүниесімен, ежелгі мифологиямен алғашқы қауымдық кезең өнерімен байланысты. Зооморфтық үлгідегі өрнектерге «құс мұрын», «түйе табан», «ит құйрық», «қошқар мүйіз», «құс қанат», т.б. өрнектер жатады .

ОСЫ ОЮЛАР ТОБЫНЫҢ ІШІНДЕГІ ЕҢ ӘДЕМІСІ – ӨСІМДІК ҮЛГІЛЕС ӨРНЕКТЕР.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!!!

